

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 300. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358115664/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Højtaerede Hr. Hofraad!
 Denne umiddelbare Lyrik,
 tilgiv det godhedsfuldt, véd jeg
 med den bedste Vilje
 ikke at stille Noget ved Siden
 uden maaske dette
 svage Forsøg paa en Efterdigtning.

Dog sin sidste Følgeslutning naaer denne Retning mod at ophæve Sproget til Bedste for Musikken egenlig først, hvor Tieck gaar saa vidt som til at give selve Musikken eller de musikalske Instrumenter Ord. Undertiden bliver dette komisk. Saaledes f. Eks. hvor i *Sternbald* (første Udgave) Instrumenterne taler, og Fløjten siger:

Himmelblaalig er vor Aand,
 fører fjært dig i det Blaa,
 blide Lyde lokke dig,
 blandet Klang af mange Toner.
 Naar de andre muntert synger,
 lifligt da vi taler med,
 svagt antyder Bjerge blaa
 eller Himlen med dens Skyer
 som den sidste lette Baggrund
 hagved grønne friske Træer.

Sit klassiske Udtryk fik denne Tankegang i det Digt, der afslutter *Phantasia*, og hvis Tema efter Calderonsk Mønster varieres i det Uendelige:

Elskov tænker sødt i Toner.
 Den er Tanker altfor fjerne.
 Kun i Tonerne den gerne
 alt forskanner og forsoner.

Derfor evigt bli'r os nær —
 naar Musik den gaar tilhaande,
 tolkende dens Fryd og Vaande —
 allevegne Elskov kær.
 Ubevæget Elskov er,
 hvis Musik ej skænker Livets Aande.

Denne overjordiske Elskov, der i Modsætning til den jordiske siet ikke kan bruge Sproget som Organ, finder i Tonerne sit fuldstændigt overensstemmende Udtryksmiddel, og Sproget bruges

kun til at fordømme sig selv og til at erklære, at det viger for Musiken. I den Grad forfines efterhaanden den romantiske Stemning i et Kraftuddrag.

Det næste Skridt er det, som Tieck gør i sit Lystspil *Die verkehrte Welt* (*Den bagvendte Verden*), nemlig at bruge Sproget udelukkende efter dets musikalske Beskaffenhed. Foran Lystspillet findes her en Symfoni som Ouverture, og i sin fuldkomment musikalske Ubestedthed naaer Fremstillingen her en virkelig mønstergyldig Ejendommelighed. Til en saadan Omskriven af Musik ved Ord havde man før den Tid ikke kendt Mage, og Forsøget staar derfor endnu den Dag idag som ubetinget typisk. Thi den, der har Mod til at vove sin Galskab helt ud, han opnaaer netop derved, at denne Galskab, i hvilken der er Metode, faar et kraftigt og levende Præg.

Symfoni.

Andante i D-dur.

Vil man mere sig, ligger der ikke saamegen Vægt paa hvordan det sker, som paa, at man i Virkeligheden morer sig. Alvoren søger tilsidst Spøgen, og atter trætter Spøgen og søger Alvoren; dog hvis man iagttager sig selv for nøje og lægger for megen Hensigt ind deri, saa er det let ude med den sande Alvor som med den sande Lystighed.

Piano.

Men herer saadanne Betragtninger hjemme i en Symfoni? Hvorfor skal man begynde saa sat? o nej, alvorlig talt nej! jeg vil hellere straks lade alle Instrumenterne klinge imellem hverandre.

Crescendo.

Jeg behøver jo kun at ville det, dog ganske vist med Forstand; thi ikke straks eller pludseligt rejser Stormen sig, den melder sig, den vokser, saa vækker den Deltagelse, Angst, Frygt og Lyst, medens den ellers kun vilde afstedkomme tom Forbavselse og Skræk. Er det svært at spille fra Bladet, saa er det dog sværere straks at høre fra Bladet. Men nu er vi allerede dybt inde i Tummelen. Slaar. I Pauker! klinger, I Trompeter!;

Fortissimo.

Ha, hvilken Tummel, hvilke Stormløb, hvilken Kampvrimmel af Toner? Hvorhen løber I? hvorfra kommer I? De styrter sig som Sejerherrer gennem den tykkeste Trængsel, hine falder, dør hen; de dér kommer saarede, matte tilbage og søger Trøst og Venskab. Der traver det frem som snøftende Heste, der orgler det dybt som Torden mellem Bjerge, der bruser det, larmer det som et Vandfald, der fortvivlende, søgende sin